

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: *Občanská neposlušnost v České republice*

Autor: Petr Žampach

Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Michal Urban, Ph.D.

Datum uzavření rukopisu: 15. 8. 2024

1. Aktuálnost (novost) tématu

Téma občanské neposlušnosti je v dnešní době velmi aktuální, zejména v kontextu narůstajících společenských protestů a diskuzí o legitimitě občanského odporu. Přestože občanská neposlušnost není novým fenoménem, autor přináší její analýzu z perspektivy českého právního systému a historického vývoje, což je přínosné zejména pro české čtenáře. Výběr tématu je proto velmi vhodný a poskytuje prostor pro hlubší porozumění právním a politickým aspektům občanské neposlušnosti v České republice.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Diplomová práce vykazuje vysokou náročnost na teoretické znalosti, protože se zabývá koncepcí občanské neposlušnosti z hlediska právní filozofie a srovnává ji s dalšími politickými teoriemi. Autor pracuje s teoretickými základy Johna Rawlse, H. D. Thoreaua, Mahátmy Gándhího a dalších významných osobností, což vyžaduje solidní znalost politické filozofie a právních principů. Zpracování vstupních údajů je komplexní a metody zahrnují jak analýzu právních dokumentů, tak i historických případů občanské neposlušnosti.

3. Formální a systematické členění práce

Práce je členěna logicky a systematicky. Úvod jasně vymezuje cíl a strukturu práce, která se postupně věnuje jednotlivým klíčovým konceptům občanské neposlušnosti, jejich historii a právním důsledkům. Každá kapitola je dobře strukturovaná, ačkoli by některé části mohly být stručnější, aby se zamezilo opakování informací, zejména v teoretických pasážích. Práce působí konzistentně a splňuje formální náležitosti diplomové práce.

4. Vyjádření k práci a otázky k zodpovězení při obhajobě

Práce prokazuje solidní pochopení teoretických konceptů a přináší zajímavou diskusi o současné situaci v České republice. Autor se úspěšně věnuje komparaci občanské neposlušnosti s jinými formami politického odporu, jako je například právo na odpor či přímá akce.

Teoretický rámec a teoretické zdroje

Diplomová práce čerpá z klíčových teoretických základů, zejména z prací Johna Rawlse, H. D. Thoreaua, Mahátmy Gándhího a dalších významných myslitelů politické filozofie. Tyto teoretické základy tvoří pevný rámec, který autor systematicky rozebírá a aplikuje na specifický kontext českého právního a politického systému. Práce Rawlse a jeho *Teorie spravedlnosti* je stěžejním východiskem pro analýzu občanské neposlušnosti jako legitimní formy politického odporu v demokratické společnosti.

Autor správně upozorňuje na Rawlsovu podmínku, že občanská neposlušnost může být ospravedlnitelná pouze v "takřka spravedlivé společnosti", což vyvolává otázky, jak tuto koncepci aplikovat v prostředí současné České republiky, kde mohou být vnímány určité systémové nespravedlnosti.

Jedním z nejsilnějších teoretických přístupů v práci je srovnání Thoreauovské individuální neposlušnosti s kolektivními teoriemi občanské neposlušnosti Hanny Arendt a Johna Rawlse. Toto srovnání autor efektivně využívá k vysvětlení různých motivací a forem občanské neposlušnosti, což napomáhá čtenářům pochopit komplexnost tohoto fenoménu.

Metodologická konzistence

Diplomová práce je založena na kvalitativní metodologii, což je adekvátní přístup vzhledem k jejímu zaměření na politickou filozofii a právní analýzu. Autor se systematicky zaměřuje na analýzu textů významných filozofů a právníků a propojuje tyto teoretické koncepty s konkrétními historickými a současnými případy občanské neposlušnosti. Jedním z klíčových metodologických prvků je využití komparativní analýzy, kdy autor srovnává různé koncepty občanské neposlušnosti a přímé akce.

Kde by však mohla být práce metodologicky rozvinutější, je aplikace těchto teoretických rámců na konkrétní právní případy v České republice. Například případová studie squattingu, který autor rozebírá na příkladu Kliniky a squatu Cibulka, by mohla být doplněna hlubší právní analýzou toho, jak byly tyto konkrétní případy řešeny českými soudy a jaké precedenty mohly vytvořit v rámci právní teorie občanské neposlušnosti.

Hlubší analýza tématu občanské neposlušnosti

Autor si klade za cíl analyzovat občanskou neposlušnost z hlediska jejího teoretického ospravedlnění a její aplikace v českém prostředí. V tomto směru je práce velmi silná v rozboru teoretických základů a v jejich komparaci. Například srovnání občanské neposlušnosti s odmítnutím poslušnosti na základě svědomí je dobře podloženo filozofickými argumenty a nabízí čtenářům jasný pohled na rozdíly mezi těmito dvěma koncepty.

Co by však mohlo být lépe rozpracováno, je otázka praktického dopadu občanské neposlušnosti na českou společnost a právní systém. Autor například zmiňuje, že občanská neposlušnost vyžaduje určitou míru publicity a že její úspěch závisí na veřejném mínění. Tento argument je zajímavý, ale práce by mohla více reflektovat, jakým způsobem média a veřejné mínění ovlivňují legálnost a legitimitu občanských protestů v českém prostředí.

Dále by bylo užitečné zkoumat, jaký dopad má občanská neposlušnost na české právní instituce, konkrétně na soudnictví a právní aplikaci. Autor se sice zmiňuje o teorii občanské neposlušnosti jako zkoušce spravedlnosti demokratického právního systému, ale více konkrétních právních případů by pomohlo tuto tezi prohloubit. Jak například soudy řeší případy, kde je občanská neposlušnost využita jako obhajoba? Existují v českém právním systému nějaké precedenty, které by mohly sloužit jako vodítko pro budoucí případy?

Politický a společenský kontext

Jedním z nejsilnějších přínosů práce je její schopnost zasadit teoretické koncepty do politického a společenského kontextu České republiky. Téma squattingu a konkrétní příklady

Kliniky a Cibulky jsou výborně zvolené příklady, které ilustrují rozpor mezi státní mocí a formami občanského odporu. Nicméně, tyto případy by mohly být analyzovány ještě hlouběji, zejména z pohledu právních a politických důsledků.

Dále by bylo užitečné zvážit, jakým způsobem občanská neposlušnost v České republice ovlivňuje současnou politickou scénu. Může například občanská neposlušnost vést k širšímu posunu v chápání demokratických práv a povinností? Jaké výzvy představuje pro současné právní a politické instituce?

Otázky k obhajobě:

1. Jaký význam přikládáte veřejné debatě o legitimitě občanské neposlušnosti v demokratických státech, zejména v českém kontextu?
2. Jaké jsou podle vás hlavní překážky pro větší uznání občanské neposlušnosti v českém právním prostředí?
3. Jak byste reagoval na názor, že občanská neposlušnost může v určitých případech ohrozit stabilitu právního řádu?

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě. Navržený klasifikační stupeň

Velmi dobře

·
V Praze dne 11. 9. 2024